

# PDW: Kresy w literaturze XIX i XX wieku - opis przedmiotu

| Informacje ogólne   |                                         |
|---------------------|-----------------------------------------|
| Nazwa przedmiotu    | PDW: Kresy w literaturze XIX i XX wieku |
| Kod przedmiotu      | 09.2-WH-FiPIP-LWL- 16                   |
| Wydział             | <a href="#">Wydział Humanistyczny</a>   |
| Kierunek            | Filologia polska                        |
| Profil              | ogólnoakademicki                        |
| Rodzaj studiów      | drugiego stopnia z tyt. magistra        |
| Semestr rozpoczęcia | semestr zimowy 2021/2022                |

| Informacje o przedmiocie        |                                                                                 |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Semestr                         | 3                                                                               |
| Liczba punktów ECTS do zdobycia | 2                                                                               |
| Typ przedmiotu                  | obieralny                                                                       |
| Język nauczania                 | polski                                                                          |
| Sylabus opracował               | <ul style="list-style-type: none"><li>prof. dr hab. Marta Ruszczyńska</li></ul> |

| Formy zajęć |                                         |                                        |                                            |                                           |                     |
|-------------|-----------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------|
| Forma zajęć | Liczba godzin w semestrze (stacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne) | Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne) | Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne) | Forma zaliczenia    |
| Ćwiczenia   | 30                                      | 2                                      | -                                          | -                                         | Zaliczenie na ocenę |

## Cel przedmiotu

Zasadniczym celem przedmiotu jest wprowadzenie studentów w świat literatury kresowej XIX i XX wieku, funkcjonującej jako swoisty fenomen kulturowy, obszar pamięci literackiej oraz dziedzina historii, a także pokazanie pogranicza jako kategorii interpretacyjnej. W perspektywie swoistego dialogu kultur przedstawiona zostanie również problematyka regionalizmu, obecnego zarówno w życiu literackim jak i w kulturze pogranicza.

## Wymagania wstępne

brak

## Zakres tematyczny

Przedmiot obejmuje wybrane utwory dziewiętnastowieczne i teksty powstałe w XX wieku, od romantyków (kresowe „szkoły literackie”) poprzez twórców drugiej połowy XIX wieku ( F. Rawita-Gawroński, M. Rodziewiczówna) aż do Cz. Miłosza, T. Konwickiego, W. Odojewskiego, J. Wołoszynowskiego. Tworzy to inny kanon historii literatury polskiej, dla której kluczem jest pogranicze.

1. Zagadnienia wstępne. Pojęcie kresowości.
2. Od tradycji staropolskich do "kresów" *Mohorta*.
3. Temat ukraiński. Od "szkoły ukraińskiej" do współczesności (W. Odojewski).
4. Tematyka litewska (Od romantyzmu do C. Miłosza i T. Konwickiego).
5. Romantyczna Białoruś w poezji polskiej (W. Syrokomla).
6. Zagadnienia regionalizmu w życiu literackim i w kulturze pogranicza.
7. Mit dworu szlacheckiego w powieściach E. Orzeszkowej i M. Rodziewiczówny.
8. Heroiczne wzorce postaci w powieści kresowej (Z. Kossak-Szczucka).
9. "Kresy" jako obszar pamięci literackiej i dziedzina historii.
10. Dialog kultur.
11. Motywy i symbole kultury kresowej.
12. Zaliczenie i podsumowanie zajęć.

## Metody kształcenia

Tradycyjna metoda problemowa, dyskusja, prezentacja.

## Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

| Opis efektu                                                                                                                                                                                               | Symbolne efektów                                                         | Metody weryfikacji                                                                        | Forma zajęć                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| student dysponuje podstawową wiedzą obejmującą terminologię, teorię i metodologię dotyczącą historii, szeroko pojętej kultury wraz z kategorią interdyscyplinarności i dyskursu w naukach humanistycznych | <ul style="list-style-type: none"><li><a href="#">KFP2_W14</a></li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>aktywność w trakcie zajęć</li><li>referat</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>Ćwiczenia</li></ul> |

| Opis efektu                                                                                                                                                                                      | Symbolce efektów                                                           | Metody weryfikacji                                                                           | Forma zajęć                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| student ma uporządkowaną wiedzę szczegółową na temat zjawiska kultury kresowej i jej miejsca w XIX i XX w.                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li><a href="#">KEP2_W22</a></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>aktywność w trakcie zajęć</li> <li>referat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Ćwiczenia</li> </ul> |
| student potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, selekcjonować i prezentować treści, zjawiska i symbole kultury kresowej, wykorzystując informacje z różnych, również multimedialnych źródeł | <ul style="list-style-type: none"> <li><a href="#">KEP2_U01</a></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>aktywność w trakcie zajęć</li> <li>referat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Ćwiczenia</li> </ul> |
| student ma świadomość zróżnicowań i specyfiki kulturowej i historycznej obszaru pogranicza w kontekście regionalizmu                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li><a href="#">KEP2_K11</a></li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>aktywność w trakcie zajęć</li> <li>referat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Ćwiczenia</li> </ul> |

## Warunki zaliczenia

Przygotowanie do zajęć i aktywny w nich udział, przygotowanie referatu.

## Literatura podstawowa

Dutka E., *Ukraina w twórczości Włodzimierza Odojewskiego i Włodzimierza Paźniewskiego*, „Prace Naukowe UŚ w Katowicach”, nr 1931, Katowice 2000.

Hadaczek B., *Historia literatury kresowej*, Kraków 2011.

Janion M., „*Szkoła białoruska*” w *poezji polskiej*, [w:] tejże, *Projekt krytyki fantazmatycznej. Szkice o egzystencjach ludzi i duchów*, Warszawa 1991.

Kolbuszewski J., *Kresy*, Wrocław 1999.

*Kresowianki. Krąg pisarek heroicznych*, red. K. Stępnik i M. Gabrys, Lublin 2006.

*Kresy w literaturze. Twórcy dwudziestowieczni*, red. E. Czaplejewicz i E. Kasperski, Warszawa 1996.

Uliasz S., *Literatura Kresów-kresy literatury. Fenomen Kresów Wschodnich w literaturze polskiej dwudziestolecia międzywojennego*, Rzeszów 1994.

Uliasz S., *O literaturze Kresów i pograniczu kultur. Rozprawy i szkice*, Rzeszów 2001.

Zajas K., *Nieobecna kultura. Przypadek Inflant Polskich*, Kraków 2008.

*Życie literackie i literatura w Wilnie XIX i XX wieku*, red. T. Bujnicki i A. Romanowski, Kraków 2000.

## Literatura uzupełniająca

Bujnicki T., *W Wielkim Księstwie Litewskim i w Wilnie*, Warszawa 2010.

*Kultura pogranicza wschodniego. Zarys encyklopedyczny*, red. T. Budrewicz, T. Bujnicki i J. S. Ossowski, Warszawa 2011.

*Na pograniczach literatury*, red. J. Fazan, K. Zajas, „Biblioteka Literatury Pogranicza”, red. A. Romanowski, t. 21, Kraków 2012.

Ruszczyńska M., *Pogranicze. Studia i szkice literackie*, Zielona Góra 2015.

Rybak A., Smółka A., *Wieża Eiffła nad Piną. Kresowe marzenia II RP*, Wołowiec 2018.

Sowa J., *Fantomowe ciało króla. Peryferyjne zmagania z nowoczesną formą*, Kraków 2011.

## Uwagi

Jest to przedmiot opcjonalny, wybierany z oferty przedmiotów do wyboru Instytutu Filologii Polskiej; przedmiot zostanie uruchomiony w zależności od potrzeb i zainteresowania w danym semestrze studiów (na podstawie deklaracji studentów/elektronicznego wyboru przedmiotów).

Zmodyfikowane przez dr Krystian Saja (ostatnia modyfikacja: 07-05-2021 14:02)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ